

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 394/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. A. A., B., zastúpeného advokátkou Mgr. R. Z., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 35/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. A. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 35/98 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 35/98 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. A. A. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť Ing. A. A. trovy konania v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky Mgr. R. Z., B.

5. Sťažnosti Ing. A. A. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 394/06-12 z 22. novembra 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. A. A. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 35/98.

Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 2109/03 z 29. januára 2007 k prijatej sťažnosti okrem iného uviedol:

„Z obsahu súdneho spisu sp. zn. 26 Cb 35/98 vyplýva, že vo veci boli vykonané nasledovné úkony:

- návrh doručený súdu dňa 21. 04. 1998
- výzva na zaplatenie súdneho poplatku za návrh zo dňa 05. 06. 1998
- dňa 02. 07. 1998 predvolanie na informatívny výsluch na deň 26. 08. 1998
- oprava podania navrhovateľom doručená súdu dňa 27. 08. 1998, 31. 08. 1998, 03. 09. 1998
- výzva súdu zo dňa 18. 09. 1998
- doplnenie podania doručené súdu dňa 23. 09. 1998
- platobný rozkaz č. k. 26 Cb 35/98-94 zo dňa 05. 10. 1998
- uznesenie č. k. 26 Cb 35/98-95 zo dňa 05. 10. 1998 (súd konanie v časti o zaplatenie odmeny a za náhradu času zastavuje)
- odpor podaný na súd dňa 02. 11. 1998
- výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odpor a na vyjadrenie sa k podanému odporu zo dňa 09. 11. 1998
- vyjadrenie k odporu doručené súdu dňa 18. 11. 1998, 25. 11. 1998
- dňa 03. 02. 1999 stanovený termín pojednávania na deň 21. 04. 1999
- návrh svedkov doručený súdu dňa 24. 03. 1999
- zápisnica o pojednávaní konanom dňa 21. 04. 1999 (pojednávanie odročené na 12. 05. 1999)
- ospravedlnenie odporcu za neúčast' na pojednávaní
- zápisnica o pojednávaní konanom dňa 12. 05. 1999 (uznesenie č. k. 26 Cb 35/98-109 zo dňa 12. 05. 1999 - odpor podaný proti platobnému rozkazu sa odmieta)
- odvolanie odporcu doručené súdu dňa 16. 06. 1999
- pokyn sudkyne zo dňa 21. 06. 1999 na predloženie súdneho spisu odvolaciemu súdu
- vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu doručené súdu dňa 30. 06. 1999
- vec predložená odvolaciemu súdu dňa 25. 08. 1999
- uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 30 Cob 220/99-122 zo dňa 22. 12. 1999 (napadnuté uznesenie zrušuje)
- dňa 24. 02. 2000 stanovený termín pojednávania na deň 26. 04. 2000 (odročené na deň 02. 06. 2000)
- zápisnica o pojednávaní konanom dňa 02. 06. 2000 (odročené na 30. 06. 2000)
- zápisnica o pojednávaní konanom dňa 30. 06. 2000 (odročené na 27. 09. 2000)

- doplnenie podkladov navrhovateľom dňa 02. 08. 2000
 - zápisnica o pojednávaní konanom dňa 27. 09. 2000 (odročené na 22. 11. 2000)
 - vyjadrenie odporcu doručené súdu dňa 20. 11. 2000
 - zápisnica o pojednávaní konanom dňa 22. 11. 2000 (odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne)
 - dňa 28. 11. 2000 stanovený termín pojednávania na deň 31. 01. 2001
 - zápisnica o pojednávaní konanom dňa 31. 01. 2001 (odročené z dôvodu neprítomnosti sudkyne)
 - dňa 21. 05. 2001 stanovený termín pojednávania na deň 12. 10. 2001
 - zápisnica o pojednávaní konanom dňa 12. 10. 2001 (z dôvodu neprítomnosti odporcu, pokyn sudkyne na zistenie adresy právneho zástupcu odporcu)
 - doplnenie dokladov navrhovateľom dňa 12. 12. 2001
 - výzva súdu zo dňa 17. 12. 2001 adresovaná právnemu zástupcovi odporcu
 - urgencia zo dňa 28. 01. 2002 (§ 53 O. s. p.)
 - vyjadrenie právneho zástupcu odporcu doručené súdu dňa 13. 02. 2002
 - dňa 11. 02. 2004 stanovený termín pojednávania na deň 16. 03. 2004
 - zápisnica o pojednávaní konanom dňa 16. 03. 2004 (účastníci sa nedostavili, odročené na termín 20. 04. 2004)
 - zápisnica o pojednávaní konanom dňa 20. 04. 2004 (odročené za účelom doplnenia dokazovania)
 - doplnenie dokladov doručené súdu dňa 21. 04. 2004
 - uznesenie č. k. 26 Cb 35/98 zo dňa 11. 01. 2005 (ustanovenie znalca z odboru stavebníctva)
 - podané odvolanie doručené súdu dňa 07. 02. 2005
 - pokyn zo dňa 11. 03. 2005 na predloženie veci odvolaciemu súdu
 - uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 80/05-239 zo dňa 29. 09. 2005
 - právoplatné dňa 30. 11. 2005 (uznesenie v napadnutom výroku potvrdzuje)
 - súdny spis vrátený dňa 18. 11. 2005
 - dňa 29. 01. 2007 stanovený termín pojednávania na deň 27. 03. 2007
- Ako to vyplýva z priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 Cb 35/98 došlo k prieťahom v konaní zo strany konajúcej sudkyne z dôvodu*

neprimerane vysokého počtu vybavovaných vecí v oddelení, jej subjektívne zavinenie zistené nebolo. Prieťah v konaní musím konštatovať:

- od 13. 02. 2002 (kedy bolo vyjadrenie právneho zástupcu odporcu doručené súdu) do 11. 02. 2004 (kedy bol stanovený termín pojednávania na deň 16. 03. 2004)

- od 21. 04. 2004 (kedy bolo doručené súdu doplnenie dokladov) do 11. 01. 2005 (kedy bol ustanovený znalec z odboru stavebníctva)

- od 18. 11. 2005 (kedy bol súdny spis vrátený odvolacím súdom tunajšiemu súdu) do 29. 01. 2007 (kedy bol stanovený termín pojednávania).

S poukazom na uvedené si dovoľujeme navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby bola vzatá na vedomie skutočnosť, že súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi s ohľadom na množstvo vecí vybavovaných v oddelení zákonnej sudkyne.

V prípade, že ÚS SR dospeje k záveru, že bolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, navrhujeme aby ÚS SR nepriznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie z dôvodu, že vo veci daný termín pojednávania s ohľadom na množstvo vecí v oddelení zákonnej sudkyne, Vec je právne, skutkovo náročná“.

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním z 13. februára 2007, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 19. februára 2007.

V stanovisku okrem iného uviedla:

„Samotný predseda Okresného súdu Bratislava I vo svojom stanovisku konštatuje, že došlo k prieťahom v súdnom konaní. Súdne konanie na súde prvého stupňa trvá už takmer deväť rokov, čo nemožno považovať za primeranú lehotu. Počas jednotlivých etáp konania na súde prvého stupňa dochádzalo k neodôvodneným prieťahom. Domnievame sa, že termín pojednávania bol vytýčený práve z dôvodu, že Okresnému súdu Bratislava I bola doručená ústavná sťažnosť na vyjadrenie. Ústavná sťažnosť bola doručená dňa 4. alebo 5. januára 2007 a termín pojednávania bol vytýčený dňa 29. januára 2007.

Odporca odôvodňuje neprimeranú dĺžku konania tým, že ide o vec právne a skutkovo náročnú. Máme však za to, že nejde o právne náročnú vec, nakoľko ide o bežný spor

z obchodného záväzkového vzťahu. Pokiaľ sa týka skutkovej náročnosti, túto je povinný súd odstraňovať, okrem iného aj znaleckým dokazovaním. Znalecké dokazovanie však bolo nariadené až uznesením zo dňa 11. januára 2005, teda takmer sedem rokov od začiatku sporu, čo opätovne nemožno považovať za primeranú dobu (...)“.

Rovnaké skutočnosti, ako uviedol okresný súd, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu vo veci sp. zn. 26 Cb 35/98.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 26 Cb 35/98 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť na konanie v tejto veci pôvodne prijímal II. senát ústavného súdu. Pretože od 28. februára 2007 v súlade s rozvrhom práce na tento rok sa sudca spravodajca Ján Auxt stal predsedom III. senátu ústavného súdu, veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Auxt, sa prerokávajú v III. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov..., a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom

posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je nárok sťažovateľa o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z dôvodu neuhradenia faktúry. Vec nie je z právneho a ani zo skutkového hľadiska zložitá a ničím výnimočná, pretože patrí do štandardnej rozhodovacej agendy prvostupňových súdov. Ústavný súd v tejto súvislosti nemohol akceptovať stanovisko okresného súdu, že ide o vec skutkovo a právne náročnú (aj keď bolo potrebné vo veci nariadiť znalecké dokazovanie), pretože vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali takmer 9 ročný priebeh konania jeho zložitou.

2. Správanie sťažovateľa je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zistil, že sťažovateľ ako účastník konania pred okresným súdom neprispel k predĺženiu doterajšej doby konania. Ani okresný súd nemal k jeho správaniu výhrady.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa, bol postup okresného súdu.

Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v predmetnej veci došlo k niekoľkomesačnému obdobiu nečinnosti bez akejkoľvek zákonnej prekážky. Takýmto obdobím je obdobie od 28. januára 2002, keď okresný súd vyzval žalovaného o vyjadrenie, či trvá na znaleckom dokazovaní, do 11. februára 2004, keď okresný súd určil termín pojednávania na 20. apríl 2004 (nečinnosť viac ako 26 mesiacov). Nečinnosť bola zistená aj od 21. apríla 2004, keď boli okresnému súdu doručené listinné doklady, až do 11. januára 2005, keď bol ustanovený znalec z odboru stavebníctva (nečinnosť takmer 9 mesiacov) a ďalej od 18. novembra 2005, keď bol okresnému súdu doručený spis z odvolacieho súdu, do 29. januára 2007, keď okresný súd určil termín pojednávania na 27. marec 2007 (nečinnosť takmer 14 mesiacov).

Postup okresného súdu ústavný súd považuje za neefektívny a nesústredený aj v tom, že i keď požiadavka na vykonanie znaleckého dokazovania bola prvýkrát oznámená okresnému súdu už v októbri 2000, znalca ustanovil až 11. januára 2005 a spis mu doručil 2. decembra 2005. Následne znalca nevyzval, aby mu znalecký posudok predložil v 30-dňovej lehote stanovenej súdom, a znalecký posudok mu bol predložený 1. decembra 2006.

Uvedený postup okresného súdu od podania žaloby nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Zbytočné prieskumy v tomto konaní priznal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v množstve vybavovaných vecí v oddelení zákonnej sudkyne ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prieskumy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí, či námietka častých zmien zákonných sudcov a neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieskumov.

Vychádzajúc z dosiahnutých výsledkov okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 35/98 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 26 Cb 35/98 konal bez zbytočných prieskumov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval za porušenie svojich označených práv finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk z dôvodu, že je invalidným dôchodcom a dlžná čiastka, ktorá je predmetom sporu, je pre neho veľmi dôležitá.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistené zbytočné priťahy v konaní okresného súdu sp. zn. 26 Cb 35/98 a najmä na povahu veci a predmet sporu, ústavný súd považoval priznanie sumy 60 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou Mgr. R. Z. Sťažovateľ trovy nevyčísľil.

Ústavný súd pri priznaní trov vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 730 Sk a k tomu 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada mu bola priznaná v celkovej sume 5 788 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2007